

Cylchlythyr yr Hydref

Trawsnewid | Atal | Iechyd Deintyddol y Cyhoedd

Mae'r Is-adran Gofal Sylfaenol yn rhan o Gyfarwyddiaeth Iechyd a Llesiant Iechyd Cyhoeddus Cymru. Bwriad ein gwaith yw cefnogi trawsnewid ac atal mewn gwelliannau i iechyd deintyddol y cyhoedd a gofal sylfaenol. Cysylltwch â ni drwy ymweld â'n gwefan [Gofal Sylfaenol Un: gofalsylfaenolun.gig.cymru](http://GofalSylfaenolUn.gofalsylfaenolun.gig.cymru), ar [@Twitter: @PrimaryCareOne](https://twitter.com/PrimaryCareOne) neu am ragor o wybodaeth ac ymholiadau, neu i roi adborth, cysylltwch â PrimaryCare.One@Wales.nhs.uk

| Atal

Datblygu dull atal cydlynol ym maes gofal sylfaenol a chymunedol

Atal Gordewdra

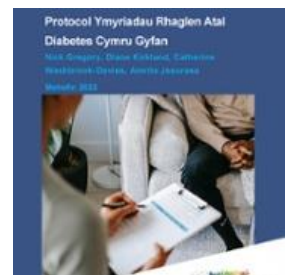
Yn dilyn cwblhau [Cynllun Gweithredu Atal Gordewdra mewn Gofal Sylfaenol](#) cyhoeddwyd fersiwn ar gyfer y cyhoedd ym mis Gorffennaf. Lluniwyd adnodd cynlluniau ar dudalen ar gyfer y pedwar nod ac mae'r broses o roi'r gweithredoedd ar waith yn mynd rhagddynt, gan gynnwys yn bennaf:

- Sefydlu is-grŵp Sgyrsiau am Bwysau Iach er mwyn parhau i ddatblygu hyfforddiant
- Sefydlu cysylltiadau a chynlluniau ar gyfer gweithio gyda Rhwydweithiau Clinigol Mamolaeth a Newyddenedigol a Chyhyrsgerberbydol i ddatblygu'r broses o integreiddio elfen gofal sylfaenol y Llwybr Rheoli Pwysau Cymru Gyfan ar y llwybrau hyn
- Datblygu cynllun drafft ar gyfer cyfathrebu ac ymgysylltu
- Cwmpasu ymyriadau ymddygiadol er mwyn helpu i gyflawni'r cynllun gweithredu
- Cyfrannu at gytundeb Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol (GMS) a fforymau alinio er mwyn cefnogi'r broses o gynyddu mesuriadau taldra, pwysau a chyfrifiad BMI dilynol.
- Sefydlu rhwydwaith i Gymheiriaid Atal Gordewdra Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol a gaiff ei ariannu er mwyn helpu i weithredu, monitro, gwerthuso a dysgu a rennir.

Atal Diabetes

Cyhoeddwyd y [Rhaglen Atal Diabetes Cymru Gyfan \(AWDPP\)](#) yn swyddogol yn ystod wythnos Ymwybyddiaeth Diabetes ym mis Mehefin. Caiff y rhaglen ei chyflwyno i 14 o glystyrau gofal sylfaenol ledled Cymru i ddechrau (dau i bob ardal bwrdd iechyd; 92 o Bractisau GMS), gyda disgwyl i glystyrau ychwanegol fabwysiadu'r model drwy ffrydiau ariannu amgen. Er mwyn cefnogi'r lansiad, cyhoeddwyd [fideo yn amlinellu'r AWDPP](#), [cwestiynau cyffredin](#) a'r [protocol AWDPP](#), a oedd yn amlinellu'r dull gweithredu ar gyfer y rhaglen, ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru. Gwnaeth y Dirprwy Weinidog ymweld â phencadlys Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe i siarad â gweithwyr proffesiynol a chleifion a chafwyd sylw ar y cyfryngau i'r lansiad. Dechreuwyd cynnal clinigau mewn chwech allan o'r saith bwrdd iechyd erbyn diwedd mis Tachwedd, gyda disgwyl i glinigau Hywel Dda ddechrau yn gynnar yn y flwyddyn newydd. Mae casgliad o adnoddau wedi cael eu creu er mwyn helpu i gyflawni'r rhaglen. I ddechrau, mae'r adborth wedi bod yn gadarnhaol, ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu dangosfwrdd er mwyn tynnu sylw at y cynnydd gyda'r broses weithredu.

Mae cynlluniau gwerthuso canlyniadau a phroses seiliedig ar werth yn datblygu'n dda ac mae gwaith rhagweithiol i ddatblygu archwiliad a modiwl, cefnogi mynediad teg a'r defnydd o'r rhaglen, datblygu datganiadau o ansawdd uchel a'r gwaith o gefnogi datblygiad y gweithlu yn mynd rhagddo.



Rhagnodi Cymdeithasol

Mae'r Hwb Arloesi a Datblygu Gofal Sylfaenol a Chymunedol (Hwb SC) wedi cefnogi fframwaith Cymru gyfan Llywodraeth Cymru ar gyfer rhagnodi cymdeithasol, sydd bellach ar gael ar gyfer ymgynghoriad, ac mae disgwyl iddo gael ei gyhoeddi yn gynnar yn y flwyddyn newydd. Cyhoeddwyd [rhyngwynebau papur rhagnodi cymdeithasol](#) ym mis Medi gan yr Hwb SC er mwyn helpu dealltwriaeth o ryngweithiadau rhagnodi cymdeithasol gyda gweithgarwch a gwasanaethau iechyd a llesiant presennol. Mae'r adroddiad yn nodi pum argymhelliad allweddol er mwyn cefnogi datblygiad y broses o rhagnodi cymdeithasol yng Nghymru.



Mae'r gwaith o gydweithio ar gyllid gyda Phrifysgol De Cymru i ddatblygu rhestr termau ar gyfer rhagnodi cymdeithasol yn mynd rhagddo. Mae'r hwb SC yn cyfrannu at y gwaith o ddatblygu fframwaith sgiliau allweddol ar gyfer rhagnodi cymdeithasol, sy'n cael ei arwain gan Addysg a Gwellu Iechyd Cymru (AaGIC). Mae'r gwaith o lunio adnodd newydd i gefnogi dealltwriaeth atgyfeirwyr o'r ffordd y gall rhagnodi cymdeithasol ddiwallu anghenion iechyd a llesiant yn mynd rhagddo.

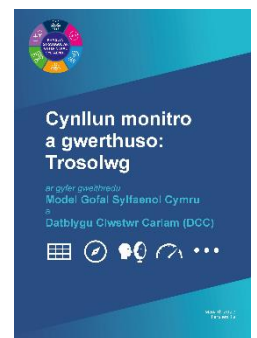
| Trawsnewid

Helpu ein partneriaid i weithredu cynlluniau cenedlaethol er mwyn trawsnewid gofal sylfaenol a chymunedol yng Nghymru

Model Gofal Sylfaenol Cymru

Lluniwyd Model Gofal Sylfaenol Cymru / [cynllun monitro a gwerthuso Datblygu Clystyrau ar Garlam](#), a gefnogir gan [Fframwaith Datblygu Clystyrau](#),

sy'n diffinio canlyniadau disgwyledig ac yn nodi'r broses o gynnal disgrifyddion aeddfedrwydd ar gyfer Model Gofal Sylfaenol Cymru a meini prawf ar gyfer Datblygu Clystyrau ar Garlam. Cynlluniwyd proses ar gyfer cynnal adolygiad gan gymheiriaid Clwstwr ar gyfer ei rhoi ar waith ystod y trydydd chwarter drwy adolygiadau peilot ym mhob ardal Bwrdd Iechyd / Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol, i'w gadeirio gan Is-gadeirydd Bwrdd Iechyd. Gwnaed cynigion i'r Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol er mwyn cefnogi datblygiad adnodd hunanfyfrio a dangosfwrdd dangosyddion allweddol i gefnogi a monitro cynnydd yn y broses weithredu yn ystod blwyddyn ôl-bontio ymhellach.



Datblygu Clystyrau ar Garlam

Mae cyfres o weithdai wedi'u hwyluso wedi cael eu comisiynu, eu gweithredu a'u cofnodi ar gyfer fferyllfeydd, gwasanaethau optometreg, nyrsio a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd cymunedol. Cwblhawyd [papur trafod cyfleoedd Dysgu a datblygu ar gyfer arweinwyr clwstwr newydd a phresennol](#). Mae'r [Pecyn Cymorth Datblygu Clystyrau ar Garlam](#) wedi cael ei ddatblygu ar y cyd a'i gyhoeddi; cyfrannodd Iechyd Cyhoeddus Cymru at bennod 6: *Cynllunio*; pennod 7: *Gwerthuso* a phennod 8: *Ymgysylltiad*. Mae'r [Porth Cymorth Cynllunio Clystyrau](#) wedi cael ei ddatblygu a'i gyhoeddi er mwyn cefnogi'r cylch cynllunio nesaf. Mae'r mynegai ar gyfer [Gwybodaeth am Iechyd y Boblogaeth Fesul Pwnc](#) ar-lein, gyda'r nod o gynnig cyngor cydweithredol proffesiynol ar flaenoriaethau gwella iechyd. Ychwanegwyd [adran Adnoddau](#) a chynnwys eraill ar wefan Gofal Sylfaenol Un i gefnogi'r Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol, Hwb SC, Datblygu Clystyrau ar Garlam a gweithgarwch trawsnewid ehangach.

Dysgu Cydweithredol Proffesiynol ACC a Datblygu Sefydliadol

Comisiynwyd [cyfleoedd Dysgu a datblygu ar gyfer rolau arweinwyr clwstwr newydd a phresennol](#) gan y tîm: [Papur trafod \(Cyhoeddwyd Ebrill 2022\)](#) gan PCC er mwyn llywio'r datblygiad o ystyried sefydlu rhaglen Dysgu Cydweithredol Proffesiynol ACC a Datblygu Sefydliadol. Roedd y papur trafod yn amlinellu'r cyfleoedd dysgu cynlluniedig a'r rhai presennol ar gyfer rolau arweinwyr clwstwr ledled Cymru. Gorffennwyd y papur gyda chynllun gweithredu arfaethedig i dynnu sylw at fylchau yn y broses ddysgu, a fyddai'n cefnogi'r rhaglen Datblygu Clystyrau ar Garlam wrth iddi ddatblygu. Cafodd y cynllun gweithredu arfaethedig ei adolygu er mwyn ei roi ar waith drwy'r [Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol](#) a'r [Rhaglen Addysg a Hyfforddiant Amlbroffesiynol mewn Gofal Sylfaenol a Chymunedol a arweinir gan AaGIC](#).

Gofal Sylfaenol Gwyrddach

Yn dilyn y broses o werthuso'r peilot, lansiwyd y cynllun ym mis Mehefin 2022 gyda chefnogaeth Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, Gweinidog Newid Hinsawdd a Chomisiynydd Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Hyd yma, mae dros 100 o bractisau ym mhob lleoliad wedi cofrestru â'r cynllun. Caiff gwobrau eu cyflwyno yn ystod y trydydd chwarter. Sicrhawyd cyllid gan y Rhaglen Argyfwng Hinsawdd Cenedlaethol i ddatblygu Blwyddlyfr Gofal Sylfaenol Gwyrddach er mwyn dathlu blwyddyn gyntaf y cynllun gwobrwyo a nodi astudiaethau achos ar gyfer eu rhannu.



Mae'r cynllun gwobrwyo yn gysylltiedig â gweithredoedd Gwella Ansawdd Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol (GMS), yn cael ei gynnwys yn Nodau 2025 y Gymdeithas Fferyllol Frenhinol ac yn cael ei ystyried i'w gynnwys yn negodiadau contract Optometreg 2023/23. Cafodd y cynllun ei gynnwys yn y rhifyn cenedlaethol diweddaraf o [Optometry Today](#). Rhoddwyd cyflwyniad ar y cynllun gwobrwyo yng nghynhadledd genedlaethol y Gymdeithas Fferyllol Frenhinol yn Llundain ym mis Tachwedd a chyflwyniad yn ystod [Diwrnod Arferion Gorau Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru Gyfan](#) ynghylch effeithiau anadlyddion ar yr amgylchedd.

Gweithgarwch arall sy'n ymwneud â newid hinsawdd

Presenoldeb Is-adran Gofal Sylfaenol, ei chyfraniad a chynnig cyngor iechyd y cyhoedd parhaus i is-grŵp Dulliau Gofal Iechyd Bwrdd Rhaglen Argyfwng Hinsawdd Cenedlaethol. Cynigwyd arweinyddiaeth o ran systemau a mewnwediadau ymddygiad ar gyfer defnyddio anadlyddion, a'u gwaredu, ledled Cymru. Drafftwyd papur trafod a dechreuwyd ar y broses o adolygu tystiolaeth i gefnogi'r gwaith hwn.

Optometreg

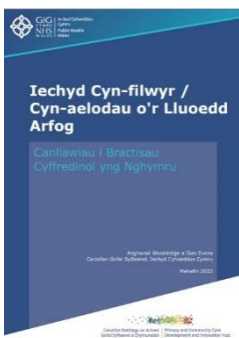
Mae Hwb SC wedi rhoi cyngor ac arweiniad i Gymrawd Optometrig AaGIC sy'n llunio Asesiad Anghenion Iechyd Llygaidd Cymru Gyfan. Presenoldeb, cyfraniad a chynig iechyd y cyhoedd parhaus wedi'i gynnig i'r Bwrdd Gweithredu Diwygio Contractau Optometreg ac is-grwpiau perthnasol.

Cronfa Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol ac Ysgogi Arloesi (SPPC)

Mae'r tîm yn arwain y gwaith o lunio'r adroddiad diwedd rhaglen ar Raglen Ysgogi Arloesi 2020-2022 a gyhoeddwyd ym mis Awst, ac yn dod â'r Rhaglen Ysgogi Arloesi i ben ledled Cymru. Mae'r tîm wedi cefnogi'r tîm Rheoli Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol wrth gyfleu buddiannau a chanlyniadau/allbynnau'r prosiectau SPPC a Ariennir, gan lunio adroddiad ar gyfer y Bwrdd Gofal Sylfaenol Cenedlaethol ym mis Awst. Cyflwynwyd adroddiad monitro a pherfformiad dros gyfnod o chwe mis i nodi allbynnau, buddiannau a gwariant yn ystod y chwarter cyntaf a'r ail chwarter i Hwb Gofal Sylfaenol Cenedlaethol ym mis Tachwedd er mwyn helpu i lywio blaenoriaethau buddsoddi'r dyfodol.

Rhwydwaith Rheolwr Practis Cymru Gyfan (Gwella)

Sefydlu safle Rheolwr Practis Gwella ac wedi'i llenwi â chynnwys. Cynnal arddangosiad ar gyfer gwirfoddolwyr Rheolwr Practis er mwyn profi cynllun y safle a'r cynnwys cychwynnol. Gweithio gyda gwirfoddolwyr i lywio cynnwys a nod y lansiad yng Nghynhadledd Rheolwr Practis Cymru Gyfan ym mis Tachwedd 2022.



Iechyd Cyn-filwyr y Lluoedd Arfog

Mae [Canllawiau ar gyfer Practisau Cyffredinol, 2022](#) ar gyfer Iechyd Cyn-filwyr yn rhoi manylion y dyletswyddau sydd gan bob practis cyffredinol yng Nghymru i ddarparu gofal, cyfeirio unrhyw gyn-filwr neu aelodau o deulu cyn-filwyr sydd wedi'u cofrestru â'r practis at wasanaethau perthnasol, neu eu hatgyfeirio, lle bo'n briodol.

| Iechyd Deintyddol y Cyhoedd

Cefnogi ac arwain camau i wella gwasanaethau deintyddol ac iechyd y geg yng Nghymru



Gwella Iechyd y Geg

Cafodd adnodd casglu data newydd ar gyfer Cynllun Gwên, a gafodd ei greu gan dîm Iechyd Deintyddol y Cyhoedd Iechyd Cyhoeddus Cymru, ei ddefnyddio gan bob bwrdd iechyd lleol ym mis Gorffennaf ac Awst 2022 i gyflwyno eu datganiadau blynyddol. Roedd yr adborth cadarnhaol yn nodi ei fod wedi gostwng nifer yr oriau a'r staff sydd eu hangen ar gyfer y cyflwyniadau yn sylweddol. Mae tîm Iechyd Deintyddol y Cyhoedd Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi llunio'r adroddiad blynyddol a fydd ar gael ar <https://icc.gig.cymru/gwasanaethau-a-thimau/cynllun-gwen/>

Gwybodaeth am Iechyd y Geg (yn gynnwys epidemioleg ddeintyddol)

Cafodd y digwyddiad Hyfforddiant a Chalibradu ar gyfer arolwg plant 5 oed ym mlwyddyn academaidd 2023/24 ei gynnal rhwng 5 a 7 Hydref. Diolch yn fawr i Wasanaeth Deintyddol Cymunedol Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan a wnaeth gynnal y digwyddiad yn eu hardal, ac am gysylltu ag ysgolion lleol ar gyfer rhan calibradu yr Hyfforddiant a Chalibradu. Bydd Gwasanaethau Deintyddol Cymunedol y Byrddau Iechyd yn dechrau archwilio plant er mwyn casglu data gan y rheini sydd yn y flwyddyn gyntaf yn yr ysgol. Bydd tîm Iechyd Deintyddol y Cyhoedd yn dechrau ar y gwaith o gynllunio i gynnal arolwg ar blant 12 oed yn fuan.

Gwybodaeth am Iechyd y Geg (yn gynnwys epidemioleg ddeintyddol)

Cafodd y digwyddiad Hyfforddiant a Chalibradu ar gyfer arolwg plant 5 oed ym mlwyddyn academaidd 2023/24 ei gynnal rhwng 5 a 7 Hydref. Diolch yn fawr i Wasanaeth Deintyddol Cymunedol Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan a wnaeth gynnal y digwyddiad yn eu hardal, ac am gysylltu ag ysgolion lleol ar gyfer rhan calibradu yr Hyfforddiant a Chalibradu. Bydd Gwasanaethau Deintyddol Cymunedol y Byrddau Iechyd yn dechrau archwilio plant er mwyn casglu data gan y rheini sydd yn y flwyddyn gyntaf yn yr ysgol. Bydd tîm Iechyd Deintyddol y Cyhoedd yn dechrau ar y gwaith o gynllunio i gynnal arolwg ar blant 12 oed yn fuan.

Rhaglen Diwygio Gwasanaeth Deintyddol Cyffredinol

Mae fframwaith y Rhaglen Diwygio Gwasanaeth Deintyddol Cyffredinol wedi cael ei sefydlu a'i gymeradwyo gan y Grŵp Goruchwyliaeth Ddeintyddol Strategol. Gwnaeth sawl practis gofrestru ar gyfer cytundeb amrywiad y contract 2022/23, a chaiff cynnydd ei fonitro gan Awdurdod Gwasanaethau Busnes y GIG a ffrydiau gwaith y Rhaglen, gyda'r Grŵp Goruchwyliaeth Ddeintyddol Strategol yn cael adroddiad bob chwarter. Mae'r gwaith ar y gweithlu a hyfforddiant yn parhau, gyda'r broses werthuso yn cynnwys gweithgareddau cyfathrebu a gwerthusiad o Egwyddorion Gofal, yn enwedig ar y proffesiwn deintyddol a'r cyhoedd.

Cyngor a chymorth ar Iechyd deintyddol y cyhoedd

Mae tîm Iechyd Deintyddol y Cyhoedd Iechyd Cyhoeddus Cymru yn parhau i ddarparu cyngor a chymorth ar Iechyd deintyddol y cyhoedd i'w sefydliadau partner, yn enwedig Llywodraeth Cymru, Byrddau Iechyd, AaGIC, Awdurdod Gwasanaethau Busnes y GIG ac eraill. Mae tîm Iechyd Deintyddol y Cyhoedd Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi cyflwyno ymateb ysgrifenedig i alwad y Senedd am dystiolaeth i'r Ymchwiliad i faes Deintyddiaeth.

